

Partnerskapsöverenskommelsen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet skrivelse 2013/14:218 Partnerskapsöverenskommelsen. Enligt det gemensamma regelverk som gäller för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) ska en partnerskapsöverenskommelse slutas mellan medlemsstaten och kommissionen. Överenskommelsen ska fungera som ett övergripande ramverk och strategiskt dokument för ESI-fondernas genomförande i medlemslandet.

I skrivelsen redovisar regeringen bakgrunden till partnerskapsöverenskommelsen och hur den har tagits fram i Sverige. Vidare sammanfattas överenskommelsens huvudsakliga innehåll, nya begrepp förklaras och verktyg presenteras. I skrivelsen redogörs också för de övergripande svenska prioriteringarna, de nationella målen, partnerskapet och ansvarsförhållanden för arbetet under programperioden 2014–2020.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna. Utskottet har inget att invända mot de valda prioriteringarna, tematiska målen och principerna som ska vägleda arbetet i Sverige under programperioden 2014–2020. Enligt utskottets mening kan insatser inom ramen för EU:s strukturfondsprogram komma att ha stor betydelse för de tre prioriterade områdena, dvs. främja konkurrenskraft, kunskap och innovation, förstärka hållbart och effektivt nyttjande av resurser för en hållbar tillväxt samt öka sysselsättningen, främja anställbarhet och förbättra tillgängligheten på arbetsmarknaden.

I betänkandet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Partnerskapsöverenskommelsen.....	5
Skrivelsen.....	5
Vissa kompletterande uppgifter.....	7
Utskottets ställningstagande.....	7
Reservation.....	9
Partnerskapsöverenskommelsen – motiveringen (SD).....	9
Särskilt yttrande.....	10
Partnerskapsöverenskommelsen (S, MP, V).....	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	11
Skrivelsen.....	11
<i>Bilaga 2</i>	
Indikativ fördelning av medel.....	12
<i>Tabeller</i>	
Indikativ fördelning av EU-medel per tematiskt mål.....	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Partnerskapsöverenskommelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:218 till handlingarna.

Reservation (SD) – motiveringen

Stockholm den 5 juni 2014

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jonas Eriksson (MP), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Helena Lindahl (C), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S), Johan Johansson (M), Berit Högman (S), Johan Forssell (M), Anna Steele (FP) och Lena Asplund (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2013/14:218 Partnerskapsöverenskommelsen. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Den 21 februari 2013 lämnade kanslirådet Camilla Lehorst, projektledare för arbetet med partnerskapsöverenskommelsen i Regeringskansliet, information till utskottet om arbetet med överenskommelsen. Den 25 mars 2014 anordnade utskottet ett internt seminarium om sammanhållningspolitiken där bl.a. statssekreterare Marita Ljung från Näringsdepartementet och kanslirådet Camilla Lehorst deltog.

Bakgrund

Enligt det gemensamma regelverk som gäller för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna¹) för programperioden 2014–2020 ska varje medlemsstat ta fram en s.k. partnerskapsöverenskommelse mellan medlemsstaten och kommissionen. Partnerskapsöverenskommelsen ska fungera som ett övergripande ramverk och strategiskt dokument för ESI-fondernas genomförande i medlemslandet.

Den 10 april 2014 fattade regeringen beslut om att överlämna ett förslag till partnerskapsöverenskommelse till kommissionen. Från detta datum har kommissionen tre månader på sig att lämna sina synpunkter till medlemslandet och fyra månader för att godkänna partnerskapsöverenskommelsen. Samma dag fattade regeringen även ett beslut om att överlämna en skrivelse till riksdagen om partnerskapsöverenskommelsen.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen bakgrunden till partnerskapsöverenskommelsen och hur den har tagits fram i Sverige. Vidare sammanfattas överenskommelsens huvudsakliga innehåll, nya begrepp förklaras och verktyg presenteras. I skrivelsen redogörs också för de övergripande svenska prioriteringarna, de nationella målen, partnerskapet och ansvarsförhållanden för arbetet under programperioden 2014–2020, med den gemensamma inriktningen att uppfylla syftena med partnerskapsöverenskommelsen och uppnå målsättningarna i EU 2020-strategin.

¹ESI-fonderna är den gemensamma benämningen på Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

Utskottets överväganden

Partnerskapsöverenskommelsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Jämför reservation (SD) och särskilt yttrande (S, MP, V).

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen inledningsvis för bakgrunden till partnerskapsöverenskommelsen och för hur den har tagits fram i Sverige. Av redogörelsen framgår bl.a. att Europaparlamentet och rådet den 17 december 2013 antog ett gemensamt regelverk för ESI-fonderna för programperioden 2014–2020. Enligt det nya regelverket ska Sverige och varje medlemsstat ta fram en s.k. partnerskapsöverenskommelse mellan medlemsstaten och kommissionen. Partnerskapsöverenskommelsen ska fungera som ett övergripande ramverk och strategiskt dokument för ESI-fondernas genomförande i medlemslandet. Överenskommelsen syftar till att förbättra samordningen mellan ESI-fonderna och undvika en överlappning mellan dem för att på så sätt uppnå bästa möjliga effekt av insatta medel. ESI-fonderna ska under programperioden 2014–2020 på ett tydligare sätt än tidigare sträva mot målen i EU-2020 strategin och EU:s strategi för Östersjöregionen. Vidare ska ESI-fonderna i ökad grad kopplas till andra nationella och EU-finansierade program och verksamheter.

Av skrivelsen framgår vidare att den svenska partnerskapsöverenskommelsen har utarbetats i dialog med lokala, regionala och nationella aktörer för att säkerställa en god dialog och en förankring av prioriteringar och innehåll. Skrivelsen innehåller även en kort beskrivning av ESI-fonderna och vad de syftar till att uppnå. Eftersom fonderna ska bidra till att uppnå EU 2020-målen redovisas även innehållet i dessa. Slutligen finns en kort sammanfattning av den analys av olikheter, utvecklingsbehov och tillväxtpotential i Sverige som inleder den svenska partnerskapsöverenskommelsen och som syftar till att belysa de utmaningar och möjligheter som ligger till grund för de prioriteringar som har gjorts och de mål som har satts upp inom överenskommelsen.

I skrivelsen presenterar regeringen vidare de prioriteringar, mål och principer som ska vägleda arbetet under programperioden 2014–2020. Regeringen har valt att fokusera på tre övergripande prioriteringar: främja konkurrenskraft, kunskap och innovation, förstärka hållbart och effektivt nyttjande av resurser för en hållbar tillväxt samt öka sysselsättningen, främja anställbarhet och förbättra tillgängligheten på arbetsmarknaden. Regeringen framhåller att de tre prioriteringarna är starkt kopplade till målen för Europa 2020-strategin och att de sammanfaller väl med de prioriteringar som

kommissionen föreslagit för Sverige i sitt s.k. ståndspunktspapper från november 2012 om utvecklingen av partnerskapsavtal och program i Sverige.

Med utgångspunkt i regeringens prioriteringar har tematiska mål och åtgärder identifierats. Det gemensamma regelverket presenterar elva tematiska mål som medlemsstaterna har fått möjlighet att välja mellan. Sverige har valt att koppla följande tio tematiska mål till de tre övergripande prioriteringarna:

1. Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation.
2. Öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik.
3. Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag.
4. Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer.
5. Främja anpassning, riskförebyggande och riskhantering i samband med klimatförändringar.
6. Skydda miljön samt främja en hållbar användning av resurser.
7. Främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinfrastuktur.
8. Främja hållbar och kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet.
9. Främja social delaktighet och bekämpa fattigdom och diskriminering.
10. Investera i utbildning och i vidareutbildning, inklusive yrkesutbildning för färdigheter och livslångt lärande.

Regeringen redovisar vidare en indikativ fördelning av EU-medel per tematiskt mål samt en indikativ EU-finansiering per program och år under perioden 2014–2020. Av tabellen i bilagan framgår vilka mål som är kopplade till vilka prioriteringar samt den indikativa fördelningen av EU-medel per fond för de olika målen. I skrivelsen beskrivs också de utmaningar och behov som har identifierats inom ramen för vart och ett av de tematiska målen i relation till respektive fond samt en presentation av de resultat som programmets insatser förväntas leda till. För en närmare redovisning av utmaningar, behov och förväntade resultat hänvisas till avsnitt 5 i skrivelsen.

Utöver de övergripande prioriteringarna och tematiska målen ska enligt det gemensamma regelverket följande horisontella principer genomsyra alla program: partnerskap och flernivåstyre², jämställdhet och icke-diskriminering samt hållbar utveckling. I skrivelsen finns en sammanfattning av dessa och en beskrivning av hur de hanteras i partnerskapsöverenskommelsen. Dessutom finns ett avsnitt som behandlar den territoriella utvecklingen. Som nämndes inledningsvis ska ESI-fonderna bidra till att uppnå målen i Europa 2020-strategin. Detta innebär bl.a. att den territoriella sammanhållningen ska stärkas med hjälp av medel från fonderna och utifrån de territoriella förutsättningarna i medlemsstaterna och regionerna. Av skrivelsen framgår att regionerna Övre Norrland och Mellersta Norrland även fortsättningsvis är berättigade till extra gleshetsmedel. Vidare beskrivs ett antal verktyg som anges i det gemensamma

²Enligt denna princip ska partnerskapsöverenskommelsen och programmen för ESI-fonderna utformas av varje medlemsstat i ett organiserat partnerskap med representanter för berörda aktörer på regional och lokal nivå, nationella myndigheter och andra berörda ekonomiska och sociala parter och organisationer från civilsamhället.

regelverket och som medlemsstaterna erbjuds för att hantera territoriella utmaningar och skillnader, nämligen lokalt ledd utveckling, integrerad territoriell investering, hållbar stadsutveckling och gränsöverskridande samarbete. Av skrivelsen framgår även i vilken utsträckning dessa kommer att tillämpas i Sverige.

I skrivelsen finns även ett avsnitt om villkor, genomförande och utvärdering. Av avsnittet framgår att det gemensamma regelverket ställer upp ett antal villkor och krav på medlemsländerna när det gäller dels användningen av ESI-fondernas medel, dels val av mål, prioriteringar och insatser inom de operativa programmen. Detta görs för att säkerställa att förutsättningarna är de rätta för att insatserna inom ramen för ESI-fonderna ska kunna utföras på ett effektivt sätt och därigenom bidra till de mål och resultat som eftersträvas. Vidare framgår att medlemsländerna också ska kunna visa att administrationen av de operativa programmen är väl genomtänkt och kan utföras på ett effektivt sätt. I skrivelsen beskrivs de olika villkoren och kraven närmare och regeringen hänvisar även till hur dessa hanteras i partnerskapsöverenskommelsen. Därtill framhåller regeringen de åtgärder som vidtas och som kommer att vidtas under nästa programperiod för att tillmötesgå kravet om ökad fondsamordning och för att minska den administrativa bördan.

Vissa kompletterande uppgifter

Europa 2020-strategin

Under 2010 enades EU:s stats- och regeringschefer om EU:s tioårsstrategi för tillväxt: Europa 2020 En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM(2010) 2020), den s.k. Europa 2020-strategin. Strategin bygger på tre prioriteringar: smart tillväxt, hållbar tillväxt och inkluderande tillväxt (tillväxt för alla). De tre prioriteringarna är tänkta att förstärka varandra och innebär i nämnd ordning att EU ska sträva efter att utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation, främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi och stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.

Strategin innehåller vidare fem överordnade mål som har slagits fast på EU-nivå och som visar var EU bör befinna sig 2020. De fem målen rör sysselsättning, forskning och utveckling, klimatförändring och hållbar energiförsörjning, utbildning och kamp mot fattigdom och social utestängning. Det finns även angivet nationella mål som har satts upp för att tydliggöra medlemsstaternas ansvar för att driva igenom nödvändiga reformer.

Utskottets ställningstagande

EU:s sammanhållningspolitik och ESI-fonderna är en betydande och integrerad del i EU:s politik för att nå målsättningarna i Europa 2020-strategin. Framtagandet av de nya strukturfondsförordningarna har varit kopplat till arbetet med att ta fram och fastställa EU:s nya gemensamma långtidsbudget

för 2014–2020. Detta har varit en tidskrävande process och utskottet är medvetet om att det är många som väntar på besked inför nästa programperiod.

Sveriges olika regioner, liksom olika regioner runt om i Europa, står inför stora och delvis olika framtidsutmaningar. I skrivelsen om partnerskapsöverenskommelsen redogör regeringen för de prioriteringar, tematiska mål och principer som ska vägleda arbetet i Sverige under programperioden 2014–2020. Utskottet har inget att invända mot dessa. Insatser inom ramen för EU:s strukturfondsprogram kan enligt utskottet komma att ha stor betydelse för de tre prioriterade områdena, dvs. främja konkurrenskraft, kunskap och innovation, förstärka hållbart och effektivt nyttjande av resurser för en hållbar tillväxt samt öka sysselsättningen, främja anställbarhet och förbättra tillgängligheten på arbetsmarknaden.

Vad gäller genomförandet av strukturfondsprogrammen under den kommande perioden vill utskottet anföra följande. Utskottet konstaterar att ett antal förändringar har gjorts av sammanhållningspolitiken inför perioden 2014–2020, däribland att det ska finnas en ökad samordning mellan program och fonder, en ökad resultatfokusering och ett ökat fokus på förenklingar, t.ex. tydligare regler för stödberättigande och enklare redovisningsregler. Vidare noterar utskottet att regeringen i skrivelsen anför att åtgärder för att minska den administrativa bördan är högprioriterat för både kommissionen och regeringen, att det pågår ett brett förenklingsarbete i Sverige och att det har inrättats en fondsamordningsgrupp under ledning av Tillväxtverket. Utskottet vill dels understryka att arbetet med att förenkla administrationen i strukturfondsprojekten är angeläget, dels betona vikten av att regeringens arbete på detta område fortskrider.

Med detta föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservation

Partnerskapsöverenskommelsen – motiveringen (SD)

av Anna Hagwall (SD).

Ställningstagande

Jag och Sverigedemokraterna anser att prioriteringarna i Europa bör ligga i att främja konkurrenskraft, kunskap och innovation. Fördelningen av de gemensamma medel i långtidsbudgeten som är ämnade för detta, är dock enligt mig och Sverigedemokraterna i obalans. Sverige får därmed en ekonomiskt ofördelaktig fördelning av ESI-fonderna. Vidare anser jag och Sverigedemokraterna att strukturfonder endast ska användas till projekt för att stimulera tillväxt. De bör därmed inte i någon större utsträckning användas till socioekonomiska projekt.

Min och Sverigedemokraternas uppfattning är att sammanhållningspolitiken och strukturfonderna ska avvecklas på sikt och att varje enskild medlemsstat själv ska få bedöma sitt behov av satsningar. Så länge strukturfonderna finns kvar vill jag dock framhålla att det är av stor vikt att EU:s strukturfondsmedel används på ett så effektivt sätt som möjligt. Det bör därför införas mer noggranna kontroller och i vissa fall menar jag att projektutbetalningar ska ske först när projekten är klara. På så sätt kan strukturfondsprogrammen vidhålla och förstärka sin betydelse för regional tillväxt i Sverige.

Med detta föreslår jag att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Särskilt yttrande

Partnerskapsöverenskommelsen (S, MP, V)

Jonas Eriksson (MP), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Berit Högman (S) anför:

Vi har i det föregående ställt oss bakom utskottets ställningstagande. När det gäller genomförandet av strukturfondsprogrammen under den kommande perioden vill vi även anför följande. Vi välkomnar varje steg som tas för att förenkla för projekten, samtidigt menar vi att detta arbete borde ha initierats tidigare och med en fastställd tidsplan så att åtgärderna är på plats då nästa strukturfondsperiod inleds. Redan våren 2013, i samband med att utskottet behandlade regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om administration i strukturfondsprojekt (bet. 2012/13:NU22), betonade vi vikten av detta. I sin granskning fann Riksrevisionen att regeringen inte hade gjort tillräckligt för att underlätta administrationen för projekten inom strukturfonderna.

Vi menar att en förenkling av administrationen för strukturfondsprojekten är en avgörande fråga för att projekten ska förverkligas även under den kommande programperioden. Vi vill därför understryka vikten av att regeringen med ökad kraft arbetar för att åstadkomma förenklingar i linje med Riksrevisionens rekommendationer (RiR 2012:22). Vi kommer att fortsätta följa regeringens arbete på detta område och återkomma om vi ser anledning till det.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Skrivelse 2013/14:218 Partnerskapsöverenskommelsen.

BILAGA 2

Indikativ fördelning av medel

Indikativ fördelning av EU-medel per tematiskt mål

Miljoner euro

Övergripande prioritering	Tematiskt mål	EHFF ¹	EJFLU ²	ERUF ³	ESF ⁴
Främja konkurrenskraft, kunskap och innovation	1. Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation		71	261	
	2. Öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik		157	95	
	3. Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag	x	188	283	
Förstärka hållbart och effektivt nyttjande av resurser för en hållbar tillväxt	4. Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer		27	158	
	5. Främja anpassning, riskförebyggande och riskhantering i samband med klimatförändringar		501		
	6. Skydda miljön samt främja en hållbar användning av resurser	x	501		
Samtliga tre prioriteringar	7. Främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinfrastruktur			102	
Öka sysselsättningen, främja anställbarhet och förbättra tillgängligheten till arbetsmarknaden	8. Främja hållbar och kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet	x	29		424,4*
	9. Främja social delaktighet och bekämpa fattigdom och diskriminering		178	8,5**	154,9***
	10. Investera i utbildning och vidareutbildning, inklusive yrkesutbildning för färdigheter och livslångt lärande		48		206,8
	11. Förbättra den institutionella kapaciteten hos den offentliga förvaltningen				
	Tekniskt stöd		63	38	32,4
	Total		1 763	945	818,5
	Andel medel för mål om klimatförändringar (procent)		66,4	27	

Källa: Skrivelse 2013/14:218 om partnerskapsöverenskommelsen. ¹Europeiska havs- och fiskerifonden (Det fondspecifika regelverket har inte antagits ännu och därför kan inte tillgängliga medel redovisas i tabellen.), ²Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, ³Europeiska regionala utvecklingsfonden, ⁴Europeiska socialfonden. *I beloppet ingår även socialfundsmedel och ett specifikt anslag för sysselsättningsinitiativet för unga. ** Regionalfundsmedel inom ramen för ett program för lokalt ledd utveckling. ***I beloppet ingår även socialfundsmedel för ett program för lokalt ledd utveckling.